

Billighed eller Sædvane. Her derimod lides der et Tryk mod Retten; thi Retten er, at Jorden skal bruges af Fæsteren. Jeg veed meget godt, at den Paastand er bleven gjort gjældende, at, dersom Godseieren, lægger en anden Gaard paa Lødden, kan han bortfæste Eiendommen til en Anden; men denne Paa- stand er en aldeles falsk Fortolkning. Gods- eieren har aabenbart ingen Afkomst dertil; han kan ikke skabe en Jordlod i den Betydning af Hartkorn, som det har faaet, uden gennem den Gaard, hvortil Jorden er bleven udlagt. Det er en fuldstændig falsk Opfattelse af det hele Forhold. Den gamle Fæstelov virker saaledes paa Samsø, naar den føres igjennem, som den skal, at den nye Lov af 19de Februar 1861 slet ingen Anvendelse faaer der. Den gamle Fæstelov vil have, at Jorden skal være bortfæstet, naar der er en Fæster at faae, inden Nar og Dag, og naar dette opretholdes, saa flyder deraf alene i det almindelige Til- fælde den simple Nødvendighed, at Fæsteren faaer Jorden paa Villkaar, som han kan være tjent med og har Villie til at gaae ind paa. Alle de Forsøg, der ere gjorte paa at skaffe Samsø Godseier en større Indtægt af hans Jord end den, som traditionelt er Sædvane, ere efter min Overthydning lutter administrative Misbrug, som ikke kunne fortsættes. Naar man derimod betræder en anden Dei og siger: Der er efterhaanden opstaaet Vaner af en egen Natur, idet man er gaaet ud over det, som før Dieblisset er bestemt om det og det Forhold; lad os see at faae dette afhjulpet ved en sær- egen Afsløsningslov for Samsø, saa vil jeg sige: Der kan man gaae meget langt i sine Indrømmelser, thi der kommer man dog til en Ende. Men enhver Lov, som gives paa Over- gangstadierne, indeholder en Erkjendelse af, at den Paastand er rigtig, at Jorden kan stilles fra Bygningerne. Denne Paastand er vigtig og ikke til at taale, og jeg troer ikke, at den ærede Minister kan finde noget Beviis for det Modsatte. Jeg troer nok, at han kan finde en Dom, jeg huffer en Gang at have læst en saadan, men naar man seer den efter, vil man finde, at der er noget saa Partikulært ved det Tilfælde, den omhandler, at der ikke kan gives den nogen almindelig Anvendelse. Foruden at

det hele Ræsonnement, hvorpaa den hviler, er meget uklart, er den affattet saaledes, at den ikke kan afgive noget Præcedents for forekommende Tilfælde. Altsaa: Loven af 19de Februar 1861 kan ingen Anvendelse faae paa Samsø; at komme med en Lov, der hæver den til Fordeel for dette enkelte Sted, er maastee at svække den sande Betydning af det der eksisterende For- hold. Der maa i dette Dieblis fremkomme en Afsløsningslov for Samsø; det er det Æneste, der, som Sagen nu staaer, kan fyldestiggøre. Hvordan staaer nemlig Sagen nu? Saaledes at den ærede Indenrigsminister uden Tvivl har gjort et længere Skridt, end Loven af 19de Februar 1861 indrømmer, har lagt en For- tolkning ind i denne Lov, som ikke kan bestaae, og derfor er det, den høitærede Minister siger, at det Lovforslag, som her er kommet frem, ikke kan faae tilbagevirkende Kraft; det vil sige, der er gjort en Gjerning, som ikke kan rammes. Saafremt der ingen gjort Gjerning er, saa kan Ministeren simpeltthen svare, at han ikke behøver nogen Lov, eftersom det ikke kan see, at Lovens § 2 anvendes paa det omhandlede Gods, og kan overlade til Godseieren at bevise ved Dom- stolene, at han har Ret til at indtage hver 10de Gaard. Jeg er overbevist om, at han ikke vil faae en saadan Dom; lad ham sælge de 9 Gaarde, og lad os saa see, hvorledes han, naar han kommer og vil lægge Haand paa den 10de, vil komme fra det. Saa kunne vi jo Allesammen styde nogle Skillinger til og føre Proces til det Yderste for at vise en Paa- stand af den Natur tilbage, naar det ikke kan see paa anden Maade. Er der ikke noget Præcedents, er der ikke Noget, som allerede er gjort, saa er der ikke Spørgsmaal om tilbage- virkende Kraft for dette Lovforslag, men det behøves ikke, fordi der ikke i Loven af 1861 kan ligge nogen som helst Berettigelse for Ad- ministrationen til at gaae ind paa den For- tolkning, som den ærede Minister har søgt at gjøre gjældende. Han kan ikke stille Jorderne fra disse Gaarde.

Siebe: Jeg tillod mig at begjære Ordet, da den høitærede Indenrigsminister endte sit Foredrag, fordi ogsaa jeg unægtelig fandt An- ledning til at modsigte den Fortolkning, som